

UDENRIGSMINISTERIET

Grund- og Nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg

Enhed:
Europapolitisk kontor
(EUP)

Kommissionens meddelelse: En langsigtet vision for EU's landdistrikter – Hen imod stærke, forbundne, modstandsdygtige og fremgangsrigge landdistrikter i 2040, KOM (2021) 345

Nyt notat

Dato:
22-07-2021
Sagsnummer:
2021 - 10447
Bilag:
[X]

1. Resumé

Kommissionens meddelelse sigter på at forbedre rammerne for udviklingen af landdistrikterne med henblik på at reducere de vedvarende sociale og økonomiske forskelle mellem landdistrikterne og de øvrige områder i EU-landene. Den grønne og digitale omstilling samt genopretningen efter covid-19-krisen udgør nye udfordringer, men skaber samtidigt også nye muligheder for udviklingen i de europæiske landdistrikter.

Regeringen er enig i målsætningen om at opnå en mere lige social og økonomisk udvikling mellem landdistrikterne og de øvrige områder. Regeringen støtter derfor forslagene om at indgå en pagt for landdistrikterne i form af en politisk hensigts erklæring og at udarbejde en EU-handlingsplan for landdistrikterne.

2. Baggrund

Kommissionens meddelelse tager udgangspunkt i landdistrikternes store betydning for udviklingen i EU. Tilsammen udgør de ca. 80 pct. af EU's areal og er hjemsted for 30 pct. af den europæiske befolkning. Om end der er store forskelle mellem landdistrikterne, både inden for de enkelte lande og mellem medlemslandene, er landdistrikterne ofte kendetegnet ved større sociale og økonomiske udfordringer. For eksempel skønnes bruttonationalproduktet pr. indbygger i landdistrikterne at ligge 25 pct. lavere end det generelle EU gennemsnit.

Adgangen til offentlige tjenester, velfærd – ikke mindst inden for uddannelsesmuligheder – og infrastruktur er i landdistrikterne ofte ringere end i de øvrige områder. En særlig udfordring i forbindelse med den digitale omstilling er den dårligere adgang til digital infrastruktur, herunder højhastighedsbredbåndsforbindelser. De svagere rammebetingelser hæmmer udviklingen i landdistrikterne.

Idet EU i henhold til artikel 174 i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) er forpligtet til at mindske de regionale forskelle og hjælpe landdistrikterne med at indhente de øvrige regioner i EU, har Kommissionen udarbejdet meddelelsen med henblik på at anviser mulige løsninger for at fremme udviklingen i landdistrikterne.

3. Formål og indhold

Formålet med Kommissionens meddelelse er at forbedre rammerne for udviklingen af landdistrikterne med henblik på at reducere de vedvarende sociale og økonomiske

forskelle mellem landdistrikterne og de øvrige områder i medlemslandene. Landdistrikterne skal blive stærkere, bedre forbundet, mere modstandsdygtige og dermed fremgangsrige.

Kommissionen vurderer, at landdistrikterne styrkes ved at gøre dem til hjemsted for dynamiske lokalsamfund, hvor både interessenter men også enkeltpersoner bidrager til politikudformningen. Beskæftigelse samt adgang til basale offentlige og private tjenester er uomgængelige forudsætninger for at fastholde landdistrikterne som attraktive områder at bosætte sig i.

En væsentlig forudsætning for at udvikle landdistrikterne er, at de er godt forbundne med bynære områder og egentlige byområder. Dette gælder såvel for transportinfrastrukturen, men også for den digitale infrastruktur, der er en vigtig katalysator for udviklingen i landdistrikterne.

Meddelelsen sigter tillige på at inddrage landdistrikterne i udmøntningen af den europæiske grønne pagt. Kommissionen forudser, at bevarelse af naturressourcer, genopretning af landskaber, grønnere landbrugsaktiviteter og udviklingen af kortere forsyningskæder vil kunne gøre landdistrikterne mere modstandsdygtige over for klimaændringer, naturkatastrofer og økonomiske kriser. I den forbindelse er det vigtigt, at den grønne og digitale omstilling opleves som retfærdig, og at der tages hensyn til behovene hos alle indbyggere i landdistrikterne, også de dårligt stillede grupper. Dermed styrkes landdistrikternes sociale modstandsdygtighed.

Kommissionen forventer, at landdistrikterne blive mere fremgangsrige ved at diversificere de økonomiske aktiviteter til nye sektorer, der har en positiv indvirkning på den lokale beskæftigelse, og som – hvor relevant – forbedrer merværdien af aktiviteterne i landbruget og fødevarerindustrien gennem for eksempel økologisk produktion eller kvalitetsordninger. Diversificeringen af økonomiske aktiviteter bør baseres på bæredygtige, lokale økonomiske strategier, herunder foranstaltninger, der skaber attraktive rammebetingelser for investeringer.

Med henblik på at opnå de oven for beskrevne målsætninger foreslår Kommissionen, at der indgås en politisk pagt for landdistrikterne, som skal udgøre et rammeværk for en dialog mellem EU, nationale, regionale og lokale aktører. Pagten skal lanceres allerede inden udgangen af 2021. Den vil skabe en fælles ramme for inddragelsen af og samarbejde med de relevante aktører på europæisk såvel som på nationalt, regionalt og lokalt plan. Kommissionen vurderer, at pagten kan bidrage til større synergi, komplementaritet og sammenhæng mellem de forskellige politikker og interventioner.

Den konkrete udmøntning af pagten vil ske ved hjælp af en europæisk handlingsplan for landdistrikterne. Handlingsplanen tager udgangspunkt i den fælles landbrugspolitik og samhørighedspolitikens programmer for perioden 2021-2027 til at fremme en bæredygtig og integreret udvikling i landdistrikterne. Hertil kommer indsats under genopretnings- og resiliensfaciliteten, InvestEU og andre EU-programmer samt den Europæiske Investeringsbank, der kan bistå med at dække det vedvarende investeringsunderskud i landdistrikterne. Handlingsplanen for landdistrikterne, der understøtter visionen, skal indeholde en beskrivelse af konkrete projekter og initiativer,

som samler de forskellige EU-politikområder for at omsætte visionen til virkelighed. Kommissionen har i meddelelsen grupperet en række initiativer omkring flagskibsinitiativer, der lancerer de fælles bestræbelser på at opfylde visionens mål og typisk samler en række foranstaltninger, der kan fungere sammen. Disse omfatter blandt andet etablering af en platform for revitalisering af landdistrikterne, fremme af forskning og innovation i landdistrikterne, udvikling af multimodal mobilitet, støtte til digitalisering og energiomstilling, klimaindsats i tørveområder, ligestilling, herunder fremme af kvinders sociale og erhvervsmæssige stilling, samt fremme af iværksætter og socio-økonomiske tiltag.

Det foreslås i meddelelsen, at der skal indgå en vurdering af konsekvenserne for landdistrikterne af omfattende EU-lovgivningsinitiativer. Formålet med denne mekanisme skal være at sikre sammenhæng og komplementaritet mellem de forskellige politikker. Endvidere bør der oprettes et observatorium for landdistrikterne i Kommissionens regi for yderligere at forbedre indsamlingen og analysen af data om landdistrikterne. Kommissionen vil gøre en værktøjskasse tilgængelig med oplysninger om adgangen til og den optimale kombination af EU-finansieringsmuligheder til gavn for landdistrikterne.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om Kommissionens meddelelse.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionens meddelelse vurderes alle at være i overensstemmelse med nærhedsprincippet, idet EU er forpligtet til at mindske de regionale forskelle og hjælpe landdistrikterne med at indhente de øvrige regioner i EU i henhold til artikel 174 i traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF).

6. Gældende dansk ret

Kommissionens meddelelse berører ikke direkte gældende dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Kommissionens meddelelse har ingen direkte lovgivningsmæssige konsekvenser.

Statsfinansielle konsekvenser

Kommissionens meddelelse har ingen direkte statsfinansielle konsekvenser. Afhængigt af den konkrete opfølgning på Kommissionens meddelelse vil dette kunne medføre statsfinansielle konsekvenser, idet der lægges op til, at medlemslandene vil skulle varetage yderligere administrative opgaver, herunder i forhold til indsamling af dataoplysninger vedrørende udviklingen i landdistrikterne.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Kommissionens meddelelse har ingen direkte erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Beskyttelsesniveauet og andre konsekvenser

Kommissionens meddelelse påvirker ikke direkte beskyttelsesniveauet eller har andre direkte konsekvenser.

8. Høring

Kommissionens meddelelse har endnu ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Kommissionens meddelelse har endnu ikke været genstand for egentlige forhandlinger i Rådet, men er alene blevet præsenteret for Rådet. De foreløbige reaktioner fra de øvrige medlemslande tyder på en generel opbakning til målsætningen for meddelelsen, herunder forslagene om at indgå en pagt for landdistrikter og om at udarbejde en EU-handlingsplan for landdistrikterne.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter målsætningen om at opnå en mere lige social og økonomisk udvikling mellem landdistrikter og de øvrige områder. Regeringen støtter derfor forslagene om at indgå en pagt for landdistrikterne i form af en politisk hensigtserklæring og at udarbejde en EU handlingsplan for landdistrikterne.

Regeringen vil arbejde for, at den foreslåede pagt for landdistrikterne bedst muligt fremmer den grønne og digitale omstilling samt styrker det indre marked, samtidigt med at beskæftigelsen i landdistrikterne fastholdes og den sociale udvikling fremmes.

Regeringen vil arbejde for, at implementeringen af pagten og den foreslåede handlingsplan for landdistrikterne integreres i allerede eksisterende instrumenter, herunder tager udgangspunkt i de enkelte landes partnerskabsaftaler og nationale programmer for samhørighedspolitikken og landbrugspolitikken. Regeringen vil generelt arbejde for, at de administrative byrder forbundet med implementeringen begrænses.

Endelig lægger regeringen vægt på, at tiltag i forbindelse med pagten for landdistrikterne og handlingsplanen ikke har konsekvenser for EU's budget og EU's bestående flerårige finansielle ramme.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Kommissionens meddelelse har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.